

Fengsel som ramme og mulighet

Asbjørn Solevåg og Stian Haugen
Tyrilistiftelsen

STIFINNER'N

- Prosjektperiode 1992-1995. Helse og kriminalomsorg.
- Fast tiltak fra 1995
- Tverretatlig samarbeid mellom Oslo fengsel og Tyrilistiftelsen

UTFORDRINGER

- Om lag 3 500 innsatte
- 60 % med omfattende rusproblem
- Varetekt – nye forhold, domslengde
- Endringer i fangebefolkningen
- Mange utenlandske statsborgere

UTFORDRENDE MÅLGRUPPE

- Sammensatte problemer
 - Avhengighet
 - Kriminalitet
 - Psykisk helse
- «Svingdørspasienter»
- «Gjengangerkriminelle»
- Generelt lang tapsliste

- IKKE MULIG Å LØSE INNENFOR ET SYSTEM

TVERRETATLIG DUGNAD

- To kulturer: Helse – Kriminalomsorg
- Jobbe i hverandres hage
 - Behandling i fengsel
 - Kriminalomsorg i helsetjenesten
- Tydeliggjøre forskjeller
- Avklare ansvar
- Etablere felles mål
- Utvikle kjøreregler

- Forskjellige profesjoner og etater skal utvikle en felles kultur og en delt forståelsesramme
- Sikkerhet/kontroll – Behandling
- Regler/restriksjoner – Kompromisser
- Straff – Læring
- Betjent – Terapeut

UTDANNING – KULTUR – STRUKTUR

ORGANISERING

- 1 inspektør
- 1 fengselsbetjent i dagstilling
- 1 faglig leder/psykolog
- 11 fengselsbetjenter i turnus
- 2 verksbetjenter
- 4 Tyrilimedarbeidere

- **JOBBER I TEAM**

- IDEOLOGISK PLATTFORM

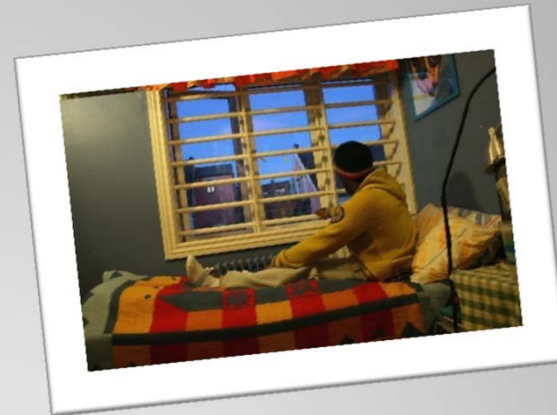
- Forankret innenfor kollektivtradisjonen
 - Pedagogisk behandlingsform (Bandura)
- Menneskesyn, forståelse og praksis
- Verdier
 - Ærlighet
 - Ansvar
 - Kameratstøtte
 - Tillit
 - Endring
 - Toleranse

FAGLIG INNHOLD

- Klargjøre for behandling
- Etablere ansvarsgruppe
- Søke pasientrettigheter
- Innhente tidligere epikriser og annen dokumentasjon
- Igangsette IP-arbeid (Individuell Plan)
- Nødvendig kartlegging

FAGLIG INNHOLD FORTS.

- Samtalegrupper
- Rus- og voldsgruppe
- Kontaktpersonarbeid
- Miljøarbeid
- Individuelle samtaler
- Sosial trening
- Arbeid
- Fysisk trening

KLARGJØRE FOR BEHANDLING

- Søke pasientrettigheter (Rusreformen)
- Etablere ansvarsgruppe
- Individuell Plan
- Affektregulering/sinnemestring
- «Relasjonsreparasjon»
- Grunnleggende motivasjonsarbeid – tro på at egne valg har betydning

LOKAL FORANKRING

- Kommunalt oppfølgingsansvar
- Klientene dårlig forankret i hjemkommune
 - Misbruk i storbyer
 - Lang tid i fengsel
 - Gjensidig mistro
- ANSVARSGRUPPE – INDIVIDUELL PLAN – BOLIG – FASTLEGE – TERAPI.....

BEHANDLINGSMÅL

- Hovedmål:
 - « Å gi stifinnerne en mulighet til å øke sin livsmestring uten å være styrt av rus og kriminalitet. Dette innebærer å starte en endringsprosess som videreføres i behandling utenfor fengslet»
- Delmål:
 - Reflektere over egne holdninger og verdier
 - Lære å ta ansvar for egne valg
 - Tro at det nytter å endre seg
 - Etablere mer hensiktsmessige relasjoner
- KLARGJØRE FOR TVERRFAGLIG SPESIALISERT RUSBEHANDLING
- VERKTØY FOR LIVSMESTRING

- FELLESSKAPET SOM METODE

- Bærebjelken i det metodiske arbeidet
- Legger rammer for trygghet, ærlighet og avstand til rus og kriminalitet
- Omfatter ikke bare deltakerne, men også samhandlingen mellom innsatte og ansatte
- Trene på alternativ konflikthåndtering

TRE ARENAER

- Affektregulering særlig med hensyn til impulskontroll
- Motivasjonsarbeid for å skape en erkjennelse av at endring er mulig
- Relasjonsarbeid for å utvikle en hensiktsmessig tilknytningskompetanse

INNHOOLD

- Inntakskriterier:
 - Alvorlig rusproblem
 - Sikkerhetsklarert
 - Domslengde
 - Motivasjon
- Eksklusjonskriterier:
 - Sedelighet
 - Ikke klarert for straffegjennomføring med lavt sikkerhetsnivå
 - Må beherske norsk muntlig
 - Må bidra i fellesskapet

INNHOOLD FORTS.

- Inntak
 - Intervju
 - Innkjøringstur
 - Kontrakt
 - Informasjon
 - Kontaktperson

INNHOOLD FORTS.

- Kontaktperson
 - Kartlegging
 - Kortsiktig utviklingsmål
 - Individuelle samtaler
 - Kontakt med NAV
 - Forberedelse til videre behandling

INNHOOLD FORTS.

- Samtalegrupper
 - Her og nå
 - Veien videre
 - Rus- og vold
- Arbeidslag
 - Kjøkken – vedlikehold – arbeid utenfor fengslet
 - Frigang
- Turer / aktiviteter
 - Snowboardleir, sommerleir m/ Tyrilistiftelsen
 - Innkjøringstur, kanotur, skitur, etc..

FORUTSETNINGER FOR Å LYKKES (Bateman & Fonagy)

1. Behandlingen må være meget strukturert
2. Det må være en tydelig sammenheng og høy grad av forutsigbarhet i opplegget
3. Personalmessig enhetlig teoretisk forankret, og med tydelig behandlingsmessig fokus

4. Høy oppmerksomhet på utfordringer knyttet til å etablere gode og konstruktive samarbeidsforhold, både med de innsatte og innad i teamet
5. Oppmerksomhet på å variere intensitet etter behov
6. Høy grad av fleksibilitet og konstruktive individuelle løsninger

7. Gruppe- og fellesskapsbasert, men med en oppmerksomhet på individuelle behov og konkret oppfølging av den enkelte
8. Godt integrert med andre tilbud den innsatte benytter seg av

KONKRETE FORUTSETNINGER

- Ærlighet er en forutsetning for utvikling
- Utvikling krever rom for å feile
- Det beste er om du kan bli møtt som du er
- Utvikling krever ansvarliggjøring av handlinger
- Støtte virker bedre enn straff

KONKRETE FORUTSETNINGER FORTS.

- Vi må jobbe for å ha felles mål og ha kontroll med subkulturer
- Å bry seg om seg selv er å bry seg om andre, empati kan utvikles
- Behandling krever innhold og en helhetlig ideologi

KVALITETSSIKRING

- Regelmessige brukerundersøkelser, samme spørsmål til innsatte og ansatte
- Oppdatert håndbok
- Årsberetning
- Evaluering på resultat og prosess
- Veiledning av ansatte

- HVEM ER STIFINNERNE? (tall fra 2010)
 - Snittalder 33 år
 - Skolegang:
 - Bedre stilt enn gjennomsnittet i kriminalomsorgen.
 - 9 av 10 har fullført grunnskole/ungdomsskole
 - 1 av 3 påbegynt videregående skole
 - Behandling:
 - 70 % har tidligere behandlingserfaring
 - Av disse har 23 % tidligere vært i Tyrili
 - 22 % har tidligere opphold på Stifinner'n
 - 29 % ikke fått pasientrettigheter ved endt opphold

- **Medisinering:**
 - 13 % tilknyttet LAR
 - 13 % medisinert for AD/HD
 - 62 % har ingen medisinering
- **Inntak:**
 - 50 % interne overføringer fra Oslo fengsel
 - Snittlengde opphold: 4,5 mnd.
 - 30 % opphold mellom 1 og 3 mnd
- **Overføringer:**
 - 44 % overført behandlingsinstitusjon
 - 80 % av disse overført på § 12
 - 36 % overført Tyrili

- Type rusmidler
 - 83 % amfetamin som hovedrusmiddel
 - 43 % cannabis
 - 38 % opiater
 - 9 % kokain
 - 24 % alkohol
- Type kriminalitet (tidligere domfellelser)
 - 54 % narkotikakriminalitet
 - 65 % vinningskriminalitet
 - 35 % voldskriminalitet

- BRUKERUNDERSØKELSER

- Grad av fornøydhet (Score fra 1,0 til 4,0)

	Våren 2009	Høsten 2009	Høsten 2010
Innsatte	3,1	3,5	3,1
Ansatte	3,1	3,4	3,2

NYTTER DET?

- Residiv 5 år etter
 - 2002-2006: OF 60 % - Stifinner'n 38 %
 - 2003-2007: OF 70 % - Stifinner'n 50 %
 - 1998-2008: Stifinner'n under 50 %
 - 2010: Stifinner'n 36 %
 - Ekskludert de som flyttes ut for en kortere periode grunnet f.eks. en rusepisode